

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Патопсихологія

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Освітньо-професійна програма	Клінічна психологія
Кафедра	Клінічної психології
Кількість кредитів	3,5 кредити ЄКТС
Форма контролю	Екзамен
Мова викладання	Українська
Розробники курсу	Наталія Завязкіна
Контактна інформація	nzaviazkina@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

	<p>Дисципліна «Патопсихологія» належить до переліку нормативних дисциплін циклу професійної підготовки фахівців з вищою освітою за спеціальністю С4 «Психологія». В ній розглядаються методи психологічної діагностики та корекції, робота психолога у психіатричному стаціонарі, визначення значення для психології кваліфікації інтелектуального, емоційного-вольового дефекту, розладів особистості та розкриття їх місця в системі психологічного знання.</p>
	<p>Метою освітнього компонента є: ознайомлення з основами психічних та неврологічних хворіб, методами їх психологічної діагностики та корекції, роботою психолога у психіатричному стаціонарі, визначення значення для психології кваліфікації інтелектуального, емоційного-вольового дефекту, розладів особистості та розкриття їх місця в системі психологічного знання.</p> <p>Завданнями освітньої компоненти є:</p> <p>ознайомити з історією, предметом, завданнями та методологічними засадами патопсихології.</p> <p>навчити аналізувати та досліджувати дефект когнітивної, емоційно-вольової, мотиваційної сфер особистості;</p> <p>зрозуміти правила проведення диференційної психодіагностики при різних психічних захворюваннях у пацієнтів різного віку.</p> <p>сформувати розуміння етичних та правових стандартів, що є основою професійної діяльності патопсихолога.</p>

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Патопсихологія як наука

Лекція 1. *Історія розвитку патопсихології.* Етапи формування патопсихологічного знання. Історія виникнення психіатричної допомоги. Предмет та задачі патопсихології.

Лекція 2. *Методологічні питання патопсихології.*

Принципи та зв'язок з іншими дисциплінами. Вимоги до будування психологічного експерименту. Основні принципи та методи праці психолога в психіатрії, клініці неврозів та пограничних станів, наркології, неврології та нейрохірургії, з хворими психосоматичного профілю, з групами ризику порушень психічної діяльності, з пацієнтами різних вікових категорій, в реабілітаційних центрах.

Лекція 3. *Патопсихологічне дослідження.* Патопсихологічний експеримент. Методики

патопсихологічного дослідження. Бесіда та клінічне інтерв'ю. Помилки при проведенні бесіди. Метод спостереження. Підготовка патопсихологічного висновку та рекомендацій.

Лекція 4. Особистість та хвороба

Особистість хворого, її вплив на хворобу. Вплив протікання хвороби на особистість. Психологічна допомога. Види психологічної допомоги та засоби психічного впливу на людину в умовах клінічної взаємодії. Права психічно хворих. Зміни пізнавальних процесів під впливом хвороби. Типи хворих та основні типи ставлення до хвороби. Внутрішня картина хвороби.

Тема 2. Патопсихологічна діагностика осіб з порушенням психічної діяльності

Лекція 5. Порушення сприйняття.

Клінічна, психологічна феноменологія та психологічні механізми порушень сприйняття. Розлади сприйняття: ілюзії, галюцинації, психосенсорні розлади. Роль перевантаження аналізаторів і недостатності інформації у виникненні порушень сприйняття. Порушення особистісного компоненту сприйняття. Класифікація галюцинацій за органами відчуттів і ступенем складності. істинні та псевдогалюцинації. Порушення мотиваційного компоненту сприйняття. Агнозії. Псевдоагнозії. Патопсихологічні методики дослідження сприйняття та відчуттів.

Лекція 6. Порушення уваги та пам'яті.

Психологічні механізми порушення пам'яті. Співвідношення порушень пам'яті та уваги. Безпосередня та опосередкована пам'ять і порушення співвідношень при різних хворобах. Методи дослідження особистісного компоненту пам'яті. Методи дослідження та шляхи корекції динамічних розладів пам'яті. Література [1-12].

Лекція 7. Розлади мислення.

Психологічні механізми та клінічна феноменологія розладів мислення. Порушення операціонального аспекту мислення, порушення динаміки мислення, порушення особистісного компонента. Поняття про рівень узагальнення. Розлади мислення за темпом: прискорення, уповільнення, затримки, тугорухомість. Розлади мислення за формою: надмірно обстійне мислення, резонерство, розірваність, паралогічне, стереотипії, аутистичне, незв'язане, персеверації. Розлади мислення за змістом: маячні ідеї, надцінні ідеї, нав'язливі ідеї. Форми маячення - несистематизоване (параноїдне) та систематизоване (паранояльне). Порушення процесів узагальнення та абстрагування. Порушення цілеспрямованості та динамічності мислення. Порушення мотиваційного компонента мислення.

Лекція 8. Порушення інтелекту. Патопсихологічні критерії диференціальної діагностики інтелектуальних порушень і затримки психічного розвитку. Порушення пізнавальної діяльності при інтелектуальній недостатності різного ступеня. Патопсихологічна диференціація порушень інтелектуального розвитку та деменції. Використання патопсихологічних методик у комплексній оцінці інтелектуальних порушень.

Лекція 9. Патопсихологічні реєстр – синдроми.

Патопсихологічні реєстр-синдроми. Аналіз динаміки окремих характеристик і формування синдромів. Взаємозалежність і взаємовплив окремих характеристик і синдромів. Динаміка розвитку та змін індивідуально-психологічних особливостей особистості. їх діагностична та прогностична значущість. Методи дослідження патопсихологічних реєстр-синдромів.

Лекція 10. Патологія емоційно-вольової сфери. Дослідження особистості в патопсихології.

Класифікації емоцій, емоційних реакцій та проявів. Алекситимія. Афект. Порушення емоційної сфери. Воля як процес. Порушення волі. Методики діагностики порушень емоційно-вольової сфери.

Лекція 11. Порушення особистості. Аналіз розладів особистості в патопсихології. Типології розладів особистості. Методики дослідження особистості в патопсихології.

Лекція 12. Психологічна характеристика порушень свідомості та самосвідомості

Розуміння свідомості у філософії, психіатрії та психології. Психологічна характеристика порушень свідомості: оглушення, онейроїду, делірію, затьмарення, псевдодеменції. Проблема свідомого та несвідомого у психології та патопсихології. Співвідношення зміненого самосприйняття і маячення.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Дисципліна спрямована на формування знань і практичних навичок з патопсихологічної діагностики, профілактики та психологічної допомоги людям із психічними та психосоматичними розладами. Навчання передбачає дотримання етичних норм, конфіденційності, академічної доброчесності та активну участь студентів у заняттях. Оцінювання здійснюється на основі поточного контролю, виконання всіх вказаних в програмі завдань та підсумкової атестації.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: проводиться з метою оцінювання результатів навчання протягом семестру і включає систематичний моніторинг навчальних досягнень здобувачів. Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять у формі виконання практичних завдань, коротких тестів для закріплення матеріалу, розв'язання кейсів та активної участі в обговореннях, в обсязі навчального матеріалу, визначеному для кожного заняття.

- виконання практичних задач (оцінюється під час їх виконання);
- виконання умов академічної дисципліни (оцінюється під час лекцій, практичних занять та під час поточного контролю теми).

Методи підсумкового контролю: проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру, відповідно до навчального плану у формі іспиту, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Форми поточного контролю:

Тести та практичні задачі. Максимальна оцінка за виконання практичної задачі становить від 2 до 5 балів.

Виконання умов академічної дисципліни. Відвідування лекцій та активна участь у практичних заняттях. Максимальна оцінка за виконання практичної задачі становить 40 балів.

Форма підсумкового семестрового контролю:

Іспит проводиться в тестовому форматі. Максимальна сума балів за залік - 40 балів.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні задачі	5	20
Виконання умов академічної дисципліни	40	40
Іспит	40	40
		100

Умова допуску до заліку: мінімальна кількість балів при виконанні умов академічної дисципліни – 34

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс буде викладений у формі лекцій (26 год.) та практичних (6 год.) занять, організації самостійної роботи студентів (86 год.). Протягом курсу передбачено проведення індивідуальних консультацій (2 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні (лекція, пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (аналіз кейсів, виконання практичних завдань).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Dainer-Best J. (2020). Research in Affective Science and Abnormal Psychology.
2. Davey G. C. (2021). Psychopathology: Research, assessment and treatment in clinical psychology. John Wiley & Sons.
3. Huether S. E. (2021) Study Guide for Understanding Pathophysiology. Maryland Heights: Mosby. 320
4. Phares V. (2020). Understanding abnormal child psychology. John Wiley & Sons.
5. Tanaka-Matsumi J. (2019). Abnormal psychology and culture.
6. Закалик Г. М., Терлецька Ю. М. (2016) Патопсихологія: понятійно-термінологічний словник : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 156 с.
7. Мартинюк І.А. (2023) Патопсихологія. Практикум. Київ : Каравела. 184 с.
8. Медична психологія : в 2-х т. Т. 1. Загальна медична психологія / Г.Я. Пілягіна та ін.; – Вінниця : Нова Книга, 2020 – 288 с.
9. Михальченко Н. (2019). Патопсихологія та психологічне консультування.
10. Пілягіна Г.Я., Хаустова О.О., Чабан О.С. (2020) Загальна медична психологія. Вінниця : Нова Книга. 288 с.
11. Психіатрія (2013) (під ред. В.М. Козідубової, В.М. Кузнецова, В.А. Вербенко, Л.М. Юр'євої, О.О. Фільца, І.О. Бабюка).- Харків: Оберіг, 2013. – 1164 с.
12. Римша С.В., Рациборинська-Полякова Н.В. (2020) Пропедевтика психіатрії з основами загальної психології, патопсихології та психопатології. Львів: Магнолія. 520с.